



РОЗРАХУНОК ЗАГАЛЬНОЇ ШКОДИ ПРАВОВЛАСНИКА ПРИ ПРОТИПРАВНОМУ ВИКОРИСТАННІ ОБ'ЄКТІВ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ (методичні рекомендації)

Ігор Шульпін,
науковий співробітник НДІ інтелектуальної власності

Рекомендації розроблені для визначення оптимального розміру компенсації, що сплачується правовласникові порушником його прав і можуть бути використані оцінювачами, судовими експертами, працівниками МВС та державними інспекторами з питань інтелектуальної власності.

Методичні рекомендації базуються на законодавстві України у сфері інтелектуальної власності, "Методических рекомендациях по комплексной оценке мероприятий, направленных на ускорение научно-технического прогресса" [1] та "Методических указаниях по определению экономической эффективности прямых связей" [2].

1. Загальні засади

Основними об'єктами промислової власності є винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, топографії інтегральних мікросхем, зазначення походження товарів тощо.

1.1. Визначення поняття "порушення" прав

Порушенням прав правовласника на використання винаходу (корисної моделі) без його дозволу згідно із п.2 ст.28 Закону [3] вважається:

- виготовлення продукту із засто-

суванням запатентованого винаходу (корисної моделі), застосування такого продукту, пропонування для продажу, в тому числі через Інтернет, продаж, імпорт (ввезення) та інше введення його в цивільний обіг або зберігання такого продукту в зазначених цілях;

- застосування процесу, що охороняється патентом, або пропонування його для застосування в Україні, якщо особа, яка пропонує цей процес знає про те, що його застосування забороняється без згоди власника патенту або, виходячи з обставин, це і так є очевидним.

Відповідно до п.2 ст. 20 Закону [4] порушенням прав правовласника на використання промислового зразка без його дозволу є: виготовлення виробу із застосуванням запатентованого промислового зразка, застосування такого виробу, пропонування для продажу, в тому числі через Інтернет, продаж, імпорт (ввезення) та інше введення його в цивільний обіг або зберігання такого виробу в зазначених цілях.

Порушенням прав правовласника на використання знаку для товарів і послуг без його дозволу згідно із п. 4 ст.16 Закону [5] визнається:



- нанесення його на будь-який товар, для якого знак зареєстровано, упаковку, в якій міститься такий товар, вівіску, пов'язану з ним, етикетку, нашивку, бирку чи інший прикріплений до товару предмет, зберігання такого товару із зазначеним нанесенням знака з метою пропонування для продажу, пропонування його для продажу, продаж, імпорт (ввезення) та експорт (вивезення);
- застосування його під час пропонування та надання будь-якої послуги, для якої знак зареєстровано;
- застосування його в діловій документації чи в рекламі та в мережі Інтернет, у тому числі в доменних іменах.

До того ж, згідно із п.5 цього Закону порушення права власника свідоцтва на знак для товарів і послуг буде використання без його згоди:

- зареєстрованого знаку стосовно наведених у свідоцтві товарів і послуг;
- зареєстрованого знаку стосовно товарів і послуг, споріднених з наведеними у свідоцтві, якщо внаслідок такого використання можна ввести в оману щодо особи, яка виробляє товари чи надає послуги;
- позначення, схожого із зареєстрованим знаком стосовно наведених у свідоцтві товарів і послуг, якщо внаслідок такого використання ці позначення і знак можна сплутати;
- позначення схожого із зареєстрованим знаком, стосовно товарів і послуг, споріднених із наведеними у свідоцтві, якщо внаслідок такого використання можна ввести в оману щодо осо-

би, яка виробляє товари чи надає послуги, або ці позначення і знак можна сплутати.

П.3 ст.16 Закону [6] визначають порушення прав правовласника на використання без його дозволу топографії інтегральних мікросхем (далі — ІМС) як:

- копіювання топографії ІМС;
- виготовлення ІМС із застосуванням даної топографії;
- виготовлення будь-яких виробів, що містять такі ІМС;
- ввезення таких ІМС та виробів, що їх містять, на митну територію України;
- пропонування для продажу, в тому числі через Інтернет, продаж та інше введення в цивільний обіг або зберігання в зазначених цілях ІМС, виготовлених із застосуванням топографії ІМС, та будь-яких виробів, що містять такі ІМС.

Порушенням прав правовласника на використання зазначення походження товару без його дозволу відповідно до п.1 ст. 23 Закону [7] є: використання неправдивого (фальшивого) зазначення або такого зазначення, що вводить споживача в оману щодо справжнього місця походження товару. Цей Закон згідно із п.3 ст.23 вважає порушенням прав власника свідоцтва про реєстрацію права на використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару:

- а) використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару особою, яка не має свідоцтва про реєстрацію права на його використання;
- б) використання зареєстрованого зазначення географічного походження товару, якщо цей товар не походить із зареєстрова-



- ного для цього зазначення географічного місця, навіть якщо справжнє місце походження товару або географічне зазначення його походження використовується у перекладі або супроводжується словами: "вид", "тип", "с тиль", "марка", "імітація" тощо;
- в) використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару або подібного до нього позначення для відмінних від описаних у Реєстрі однорідних товарів, якщо таке використання вводить в оману споживачів щодо походження товару та його особливих властивостей або інших характеристик, а також для неоднорідних товарів, якщо таке використання завдає шкоди репутації зареєстрованого зазначення або є неправомірним використання його репутації;
- г) використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару як видової назви.

1.2. Визначення поняття матеріальної шкоди та збитків

Відповідно до п. п 2) п 2. статті 22 Цивільного кодексу [8] майновою шкодою — збитками є: "доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода)".

П.1 цієї статті зазначає, що: "Особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування".

У п.3 цієї статті підкреслюється: "Збитки відшкодовуються у повному обсязі, якщо договором або законом не передбачено відшкодування у меншому або більшому розмірі. Якщо особа, яка порушила право,

одержала у зв'язку з цим доходи, то розмір упущеної вигоди, що має відшкодовуватися особі, право якої порушено, не може бути меншим від доходів, одержаних особою, яка порушила право".

Згідно із п.2 статті 224 Глави 25 Господарського кодексу України № 436-IV від 16.01.2003 р. [9]: "Під збитками розуміються витрати, зроблені управненою стороною, ...а також не одержані нею доходи, які управнена сторона одержала б у разі належного виконання зобов'язання або додержання правил здійснення господарської діяльності другою стороною".

У п.1 статті 225 Глави 25 цього Кодексу визначаються склад та розмір відшкодування збитків, а саме: "До складу збитків, що підлягають відшкодуванню особою, яка допустила господарське правопорушення, включаються:

- вартість втраченого, пошкодженого або знищеного майна, визначена відповідно до вимог законодавства;
- додаткові витрати (штрафні санкції, сплачені іншим суб'єктам, вартість додаткових робіт, додатково витрачених матеріалів тощо), понесені стороною, яка зазнала збитків внаслідок порушення зобов'язання другою стороною;
- неодержаний прибуток (втрачена вигода), на який сторона, яка зазнала збитків, мала право розраховувати у разі належного виконання зобов'язання другою стороною...".

Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел / — К.Ірпінь: ВТФ "Перун" 2004 — 1440 с. [10] також дає наступне трактування



шкоди: "Шкода — матеріальні втрати, збитки...".

Під загальною шкодою будемо розуміти суму матеріальної шкоди (збитків) та моральної шкоди.

1.3. Визначення поняття продукту

Під продуктом будемо розуміти продукцію виробничо-технічного та науково-технічного призначення тобто промислову, і науково-технічну продукцію.

Під продуктом промислової та науково-технічної продукції із терміном служби до одного року розуміють сировину, матеріали, напівфабрикати тощо.

Під продуктом промислової та науково-технічної продукції із терміном служби більше одного року розуміють машини, прилади, обладнання тощо.

Під контрафактною продукцією будемо розуміти продукцію, що виготовлена з порушенням прав правовласника.

2. Теоретичні засади для розрахунку загальної шкоди правовласника

2.1. Відшкодування збитків

Законодавство України передбачає для особи, яка порушила права правовласника на ОППВ обов'язковість відшкодування збитків правовласнику, що отримані ним в результаті протиправного використання ОППВ.

Слід відзначити, що витрати, які понесені правопорушником не мають інноваційної спрямованості, бо включають витрати на перетворення ОППВ в джерело доходу, а також витрати на виробництво та реалізацію підробленого (контрафактного) продукту.

Розмір загальної шкоди в усіх випадках повинен визначатися з урахуванням втраченої вигоди (як матеріальної так і моральної) для правовласника (внаслідок протиправних дій з боку порушника прав).

Розрахунки шкоди можуть виконуватися у наступних випадках:

- під час порушення правовласником позову порушувачу прав;
- під час оцінки поданих в позові розмірів шкоди правопорушувачу.

Впродовж усього строку контрафактного використання ОППВ шкода правовласника визначається з урахуванням економічної нерівнозначності результатів та витрат, що здійснені та отримані у різні моменти часу. Тому потрібно досягти приведення цих витрат та результатів до єдиного розрахункового року: року визначення порушення прав та подання позову правовласником із приводу порушення його прав на ОППВ.

Зважаючи на зазначене, в основу даних методичних рекомендацій із розрахунку загальної шкоди (як матеріальної так і моральної) покладено метод приведення результатів (витрат), інших економічних показників, що пов'язані з розробкою, виробництвом та реалізацією продукції, до певного моменту часу.

За умови, досягнення компромісу між правовласником та порушувачем його прав під час вирішення конфліктної ситуації, зацікавлені сторони — правовласник і порушувач прав (патента, свідоцтва) — узгоджують розрахунки щодо визначення шкоди.

В іншому випадку, необхідні розрахунки щодо визначення шкоди можуть використовуватися правовласником, працівниками МВС та



державними інспекторами з питань інтелектуальної власності. Крім цього, розрахунки щодо шкоди або співставлення поданих сторонами розрахунків можуть використовуватися експертами (експертною комісією), що призначаються рішенням (постановою суду) під час розгляду судових суперечок.

2.2. Фактори, що впливають на розміри збитків правовласника

До числа головних факторів, що впливають на розміри збитків правовласника, з урахуванням втраченої вигоди, в результаті протиправного використання ОППВ належать:

- діючі ціни на контрафактну продукцію, або продукцію подібну до контрафактної;
- діючі ціни на продукцію правовласника;
- обсяг контрафактної продукції або продукції подібної до неї;
- обсяг продукції, що виробляється з використанням імпоротної контрафактної продукції;
- ціни на продукт вітчизняного виробництва, що може замістити імпортний контрафактний продукт;
- витрати контрафактного продукту на одиницю продукції, що виробляється з їх застосуванням;
- продуктивність контрафактної продукції або продукції подібної до контрафактної;
- строк порушення прав правовласника;
- дохід чи прибуток отриманий правопорушувачем;
- сплачені податки (на додану вартість, податок на прибуток);
- митні та акцизні ставки на експортну та імпорتنу продукцію;
- собівартість контрафактної або подібної до неї продукції;

- якість контрафактної продукції (її вплив на кон'юнктуру ринку, а якщо продукція неякісна — на імідж правоволодільця);
- ступінь насиченості ринку контрафактною продукцією;
- географія збуту контрафактної продукції.

2.3. Вибір підходу для розрахунку загальної шкоди правовласника

У цих методичних рекомендаціях щодо оцінки шкоди правовласника у результаті протиправного використання об'єктів права промислової власності було використано дохідний підхід. Однак, при цьому складовими грошового потоку було представлено як можливий втрачений дохід, так і деякі витрати, що з ним пов'язані. У рамках цього підходу було застосовано метод непрямого дисконтування.

Контрафактний продукт буде містити об'єкти промислової власності. Контрафактний продукт, що містить об'єкти промислової власності може бути продуктом із терміном служби до одного року (сировина, матеріали, напівфабрикати тощо) або продуктом із терміном служби більше одного року (машини, прилади, обладнання тощо).

Слід зазначити, що не можна скласти універсальну узагальнюючу формулу, яка була б спроможна охопити усі випадки порушення прав правовласника, за яких протиправно використовувалися б різні об'єкти права промислової власності, а самі контрафактні продукти мали б різні терміни служби під час виробництва цих контрафактних продуктів у самій країні, їх експорті або імпорті. Отже, потрібно розглядати кожен із цих випадків окремо.



3. Варіанти розрахунків загальної шкоди при використанні контрафактного продукту, що містить ОППВ.

3.1. Для продукту з терміном служби до одного року у внутрішньому обігу.

Потрібно відзначити, що розрахункова формула для цього випадку може мати декілька складових. Зупинимось на першій складовій.

$\Pi_{к.п.t}$ — ціна контрафактного продукту у t-ому році.

Слід сказати, що зараз у багатьох розрахунках застосовують саме цю ціну. Однак, для того, щоб врахувати втрачену вигоду правовласника, а також всі його витрати під час створення справедливої ціни на продукт, що містить будь-який ОППВ, на думку експерта, потрібно використовувати ціну правовласника.

$\Pi_{п.в.t}$ — ціна продукту правовласника у t-ому році (на одиницю тощо, в залежності від ОППВ);

$O_{к.п.t}$ — обсяг контрафактного продукту у t-ому році (в кілограмах, літрах, одиницях, в залежності від ОППВ);

У тому разі, коли не існує одразу обсягу контрафактного продукту, а є витрати контрафактного продукту на одиницю продукції, що виробляється з його застосуванням в t-ому році ($Z_{к.п.о.t}$) і обсяг застосування контрафактного продукту в t-ому році ($A_{к.п.о.t}$), то обсяг контрафактного продукту визначається як

$$\frac{Z_{к.п.о.t}}{A_{к.п.о.t}} = O_{к.п.t} \quad (1)$$

У тому випадку, коли знову ж таки не надано обсягу контрафактного продукту, але відома продуктивність

контрафактного продукту $V_{к.п.t}$ у t-ому році і час виробництва цього контрафактного продукту $T_{к.п.}$, то цей обсяг буде дорівнювати:

$$O_{к.п.t} = V_{к.п.t} \times T_{к.п.} \quad (2)$$

Ціна продукту правовласника може складатися із наступних доданків:

$$\Pi_{п.в.t} = (Z_{заг.р.t} + A_{п.в.t} + ПДВ_t + \Pi_{пр.t} + \Pi_{кр.t} + I_t + ПР_t) \quad (3)$$

де:

$Z_{заг.з.t}$ — загальні затрати на продукт у t-ому році;

$A_{п.в.t}$ — амортизація основних (виробничих та невиробничих) фондів у t-ому році;

$ПДВ_t$ — податок на додану вартість у t-ому році;

$\Pi_{пр.t}$ — податок на прибуток у t-ому році;

$\Pi_{кр.t}$ — відсотки за кредитів у t-ому році;

I_t — відсотки з інфляції у t-ому році;

$ПР_t$ — прибуток, що отримано у t-ому році.

Потрібно зауважити, що всі можливі затрати щодо собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт відображені у Постанові Кабінету Міністрів України "Про затвердження типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт" за №830 від 20.07.1996 р.

У свою чергу, загальні затрати на продукт правовласника можуть включати такі доданки:

$$Z_{заг.з.t} = Z_{роз.t} + Z_{вир.t} + Z_{реал.t} \quad (4)$$



де:

$Z_{\text{роз.}t}$ — затрати під час розробки продукту у t -ому році;

$Z_{\text{вир.}t}$ — затрати на виробництво продукту у t -ому році;

$Z_{\text{реал.}t}$ — затрати на реалізацію продукту у t -ому році.

Під час використання продукту правовласника, що містить певний ОППВ (винахід, корисну модель, промисловий зразок, знак для товарів і послуг тощо) всі вище перераховані затрати будуть різними та залежатимуть саме від ОППВ. Нижче наведемо приклад можливих затрат на розробку, виробництво та реалізацію продукту, які враховуються у можливих витратах на продукт, що містить винахід (корисну модель).

Перед розгляданням цього питання зауважимо, що під час побудови загальної формули затрати на розробку продукту необхідно врахувати тільки на першому році порушення прав правовласника, а не підсумовувати їх за всі роки порушень. При цьому вони не входять до ціни продукту правовласника, а будуть враховані у окремому доданку загальної формули.

Під час визначення затрат на розробку виявляються всі можливі фактичні затрати, що пов'язані із створенням, правовою охороною та введенням ОППВ в дію.

$Z_{\text{пот}}$ — затрати на правову охорону ОППВ у t -ому році.

У свою чергу:

$$Z_{\text{роз.}t} = Z_{\text{ндр}} + Z_{\text{ктд}} \quad (5)$$

де:

$Z_{\text{ндр}}$ — затрати на проведення науково-дослідної роботи;

$Z_{\text{ктд}}$ — затрати на розробку конструкторсько-технічної, технологіч-

ної або проектної документації, що пов'язана із розробкою продукту, що містить ОППВ.

$$Z_{\text{ндр}} = Z_{\text{п}} + Z_{\text{тд}} + Z_{\text{пе}} + Z_{\text{пв}} + Z_{\text{з}} + Z_{\text{інш.}} \quad (6)$$

де:

$Z_{\text{п}}$ — затрати на пошукові роботи;

$Z_{\text{тд}}$ — затрати на проведення теоретичних досліджень;

$Z_{\text{пе}}$ — затрати на проведення експериментів;

$Z_{\text{пв}}$ — затрати на проведення випробувань;

$Z_{\text{з}}$ — затрати щодо складання, розгляду та затвердження звітів;

$Z_{\text{інш.}}$ — інші затрати, щодо розробки продукту, який містить ОППВ.

Знову ж таки $Z_{\text{інш.}}$, у свою чергу, складається з наступних компонентів:

$$Z_{\text{інш.}} = Z_{\text{еп}} + Z_{\text{тр}} + Z_{\text{рп}} + Z_{\text{р}} + Z_{\text{ан}} + Z_{\text{д}} \quad (7)$$

де:

$Z_{\text{еп}}$ — затрати на виконання ескізного проекту;

$Z_{\text{тр}}$ — затрати на виконання технічного рішення;

$Z_{\text{рп}}$ — затрати на виконання робочого проекту;

$Z_{\text{р}}$ — затрати на виконання розрахунків;

$Z_{\text{ан}}$ — затрати на проведення авторського нагляду;

$Z_{\text{д}}$ — затрати на дизайн.

Затрати на виробництво продукту можуть мати такий вигляд:

$$Z_{\text{вир.}t} = Z_{\text{еен}} + Z_{\text{см}} + Z_{\text{зп}} + Z_{\text{руо}} + Z_{\text{цз}} + Z_{\text{сс}} + Z_{\text{пф}} + Z_{\text{інш.в}} \quad (8)$$



де:

$Z_{\text{ЕЕН}}$ — затрати на електроенергію для виробничої мети;

$Z_{\text{СМ}}$ — затрати на сировину та матеріали;

$Z_{\text{ЗП}}$ — затрати на заробітну плату;

$Z_{\text{РУО}}$ — затрати на ремонт та утримання обладнання;

$Z_{\text{ЦЗ}}$ — затрати цехові та заводські;

$Z_{\text{СС}}$ — відрахування на соціальне страхування;

$Z_{\text{ПФ}}$ — відрахування до Пенсійного фонду

$Z_{\text{ІНШ.В}}$ — інші виробничі затрати.

Затрати на реалізацію продукту ($Z_{\text{РЕАЛ.І}}$) можуть включати:

$$Z_{\text{РЕАЛ.І}} = Z_{\text{Р.П}} + Z_{\text{УП}} + Z_{\text{ЗП}} + Z_{\text{ТП}} + Z_{\text{ІНШ.Р}} \quad (9)$$

де:

$Z_{\text{Р.П}}$ — затрати на рекламу та презентації;

$Z_{\text{УП}}$ — затрати на упаковку продукту;

$Z_{\text{ЗП}}$ — затрати на зберігання продукту;

$Z_{\text{ТП}}$ — затрати на транспортування продукту;

$Z_{\text{ІНШ.Р}}$ — інші затрати на реалізацію продукту.

Якщо продукт містить будь-який інший ОППВ (промисловий зразок, знак для товарів і послуг тощо) всі вищезазначені затрати можуть мати й інший вигляд.

Другою складовою загальної формули будуть виступати інші затрати, що напряму не пов'язані із розробкою, виробництвом та реалізацією продукту, що містить ОППВ. Їх склад також не буде мати постійну структуру. Цей склад може налічувати такі затрати як:

$$Z_{\text{ІНШ.}} = Z_{\text{СВ}} + Z_{\text{Ю}} + Z_{\text{НО}} + Z_{\text{ДОД.}} \quad (10)$$

де:

$Z_{\text{СВ}}$ — затрати на судові витрати;

$Z_{\text{Ю}}$ — затрати на юриста;

$Z_{\text{НО}}$ — затрати на оцінювача;

$Z_{\text{ДОД.}}$ — інші додаткові затрати.

Потрібно зауважити, що зазначені вище затрати взагалі можуть не входити до загальної формули, якщо правовласник та порушувач прав домовляться між собою та до суду справа про порушення прав (використання ОППВ) не дійде.

Останньою складовою формули може бути моральна шкода МШ, яку слід буде сплатити правовласникові порушувачем прав.

Під час визначення моральної шкоди, на думку експерта, потрібно врахувати ту шкоду, що буде нанесена іміджу правовласника випуском контрафактної продукції, що за якістю майже завжди значно поступається продукції правовласника. Тому ціна контрафактної продукції набагато нижче, ніж ціна продукції, що вироблена без порушення прав.

Звідси, однією зі складових моральної шкоди може виступати постраждалий імідж правовласника, який може бути визначено наступним виразом ($\Pi_{\text{П.В.І}}$ — $\Pi_{\text{К.П.І}}$) $XO_{\text{К.П.І}}$.

Окрім цього, моральна шкода може включати і моральні показники, такі як: велика стурбованість, переживання з приводу протиправного використання продукції, що містить ОППВ, загальне погіршення стану здоров'я та інше. На жаль, на цей час загальноприйнятої методики або методичних рекомендацій щодо визначення моральної шкоди не існує. Однак, судові органи у багатьох випадках самі визначають суму моральної шкоди.



Усі витрати, що описані вище слід привести до певного моменту часу (наприклад, до моменту визначення порушення прав). Це можливо зробити завдяки коефіцієнту дисконтування $\alpha = (1 + D)^t$ (11)

де:

D — ставка дисконту;

t — момент часу (роки, місяці, тижні) ($t = n, n-1, \dots, 1$)

Ставка дисконту D у більшості випадків розраховується за кумулятивним підходом.

У кумулятивному підході за базу розрахунків береться ставка доходу за безризиковими цінними паперами, за відсотками за валютний депозит або залікова ставка Національного банку України, до якої додається додатковий дохід, пов'язаний із ризиком інвестування в такий вид цінних паперів чи бізнес.

Потім вносяться поправки (в бік збільшення чи зменшення) на дію кількісних і якісних факторів ризику, пов'язаних зі специфікою такої компанії.

Найбільш придатним є метод підсумовування або метод кумулятивної побудови, оскільки інші методи вимагають великої кількості статистичних даних за аналогічними підприємствами на ринку, які на сьогодні відсутні у достатній кількості.

За базу розрахунків береться ставка доходу за безризиковими цінними паперами, за відсотками на валютний депозит або залікова ставка Національного банку України, до якої додається додатковий дохід, пов'язаний з ризиком інвестування у даний вид цінних паперів чи бізнес. Потім вносяться поправки (в сторону збільшення чи зменшення) на дію кількісних і якісних факторів ризику, пов'язаних зі специфікою даної компанії.

$$D = D_{бр} \sum_{j=1}^J G_j g_j \quad (12)$$

де:

$D_{бр}$ (%) — безризикова ставка прибутковості;

$j=1, \dots, J$ — кількість інвестиційних ризиків, що враховуються;

G_j — премія за окремий ризик з номером;

Для того, щоб оцінити відповідну додаткову премію за ризик інвестування у конкретне підприємство було використано метод оцінки ризику, що часто застосовується професійними оцінювачами. Цей метод було рекомендовано для широкого використання під час оцінки премії за ризик для конкретного підприємства.

Отже, за кумулятивним підходом ставка дисконту може розраховуватися у такий спосіб:

$$D = D_{бр} + D_m + D_p + D_{ф} + D_{тд} + D_u + D_{uu} + D_{iu} + D_{кр} + \beta \quad (13)$$

де:

$D_{бр}$ — відсоткова ставка із безризикових вкладів або залікова ставка Національного банку України;

D_m — компенсація за ризик, пов'язаний з менеджментом на обраному підприємстві;

D_p — додатковий відсоток за ризик, зумовлений розміром компанії;

$D_{ф}$ — компенсація ризиків, пов'язаних зі шляхами фінансування компанії;

$D_{тд}$ — компенсація ризиків, пов'язаних із товарною і територіальною диверсифікацією;

D_i — компенсація ризиків, що зумовлені диверсифікацією прибутку;

$D_{пп}$ — компенсація ризиків, що



зумовлені рівнем і прогнозованістю прибутку;

Дкр — компенсація за ризик вибору конкретної країни;

Дін — компенсація за інші ризики;

$\beta = (1 + \text{ЕН})^{\text{ін-ік}}$, де β — коефіцієнт приведення різночасових затрат;

ЕН — нормативний коефіцієнт ефективності капітальних вкладень, який приводить різночасові капітальні вкладення в основні фонди до певного визначеного моменту часу (значення коефіцієнту ЕН буде видозмінюватися в залежності від галузі виробництва).

Таким чином, підсумовуючи все, що зазначене вище отримаємо загальну розрахункову формулу, яка має наступний вигляд:

$$Z_{\text{заг.ш}} = \sum_{t=0}^{1k} ((\Pi_{\text{п.в.т}} \cdot \text{ХО}_{\text{к.п.т}}) \cdot X(1+D)^t) + Z_{\text{розг.т}} \cdot X(1+D)^n + Z_{\text{інш.т}} \cdot M_{\text{ш}} \quad (14)$$

3.2. Для продукту, з терміном служби до одного року під час його експорту

Загальна шкода, яку визначають під час експорту контрафактного продукту повинна розраховуватися в іноземній валюті (дол.США, євро). Вигляд формули у цьому випадку відрізняється від попереднього тим, що ціна продукту правовласника буде збільшена на ставку мита або ставку акцизу під час експорту продукту. Звідти, формулу розрахунку загальної шкоди під час експорту контрафактного продукту можна показати наступним чином:

$$Z_{\text{заг.ш}} = \sum_{t=0}^{1k} ((\Pi_{\text{п.в.т}} \cdot \text{ХО}_{\text{к.п.т}} + C_{\text{мт}} + A_t) \cdot X(1+D)^t) + Z_{\text{розг.т}} \cdot X(1+D)^n + Z_{\text{інш.т}} \cdot M_{\text{ш}} \quad (15)$$

де:

$C_{\text{мт}}$ — ставка мита під час експорту продукту у t-ому році;

$C_{\text{ат}}$ — ставка акцизу під час експорту продукту у t-ому році.

3.3. Для продукту з терміном служби до одного року під час його імпорту

Імпорт контрафактного продукту вимагає розгляду двох важливих умов, а саме:

- а) коли є можливість виробляти продукт аналогічний імпортованому всередині країни;
- б) коли продукт тільки імпортується, а змоги виробляти його у країні немає.

До того, ж необхідно буде врахувати імпортні ставки мита або акцизу на такий продукт для будь-якої з цих умов.

Для першої умови а) ціна такого продукту буде визначатися як всі можливі затрати на розробку, виробництво та реалізацію вітчизняного продукту аналогічного призначення $\Pi_{\text{зам.т}}$, а обсяг продукту порушувача, у разі відсутності даних про нього, може визначатися як

$$\frac{O_{\text{зам.т}}}{O_{\text{с.імп.т}}}$$

де:

$O_{\text{зам.т}}$ — річний обсяг виробництва даного вітчизняного продукту у натуральному вимірі;

$O_{\text{с.імп.т}}$ — річний обсяг споживання імпортованого продукту у натуральному вимірі.

Вигляд формули для визначення загальної шкоди при врахуванні умови а) буде мати наступний вигляд:

$$Z_{\text{заг.ш}} = \sum_{t=0}^{1k} ((\Pi_{\text{зам.т}} \cdot \frac{O_{\text{зам.т}}}{O_{\text{с.імп.т}}} + H_{\text{мт}} + H_{\text{ат}}) \cdot X(1+D)^t) + Z_{\text{розг.т}} \cdot X(1+D)^n + Z_{\text{інш.т}} \cdot M_{\text{ш}} \quad (16)$$



де:

H_{Mt} — ставка мита під час імпорту продукту у t -ому році;

H_{At} — ставка акцизу під час імпорту продукту у t -ому році.

Розглядаючи умову

б) експерт зазначає, що у цьому випадку у формулі для визначення загальної шкоди під час імпорту контрафактного продукту доданок, що враховує затрати на розробку цього продукту буде взагалі відсутнім. Таким чином ця формула повинна бути наступною:

$$Z_{\text{заг.п}} = \sum_{t=0}^{k-1} ((C_{\text{п.в.т}} \cdot X_{\text{ОР.п.т}} \cdot (M_{\text{т}} + H_{At})) \cdot X(1+D)^t) + Z_{\text{інт.л}} + M_{\text{т}} \quad (17)$$

3.4. Для продукту з терміном служби більше одного року у внутрішньому обігу

При визначенні загальної шкоди під час використання контрафактного продукту із терміном служби більше одного року слід відзначити дві суттєві відмінності цього процесу від визначення загальної шкоди під час використання контрафактного продукту із терміном служби до одного року. Перша суттєва відмінність полягає у тому, що продукт із терміном служби до одного року буде споживано протягом одного року (циклу), а продукт із терміном служби більше одного року звичайно буде служити кілька років, в залежності від встановленого терміну служби для цього продукту. Через це, щодо врахування втраченої вигоди правовласникові, потрібно буде мати на увазі, що втрачена вигода значно зросте пропорційно терміну служби для конкретного продукту. Споживач, який придбав продукт із терміном служби більше одного року упродовж цього терміну служби

вже не звернеться на предмет придбання цього продукту.

Другою суттєвою відмінністю цього процесу є те, що необхідно знати яку частку ринку цього продукту займає продукт правовласника. Саме це буде визначати коефіцієнт місткості ринку продукту, на якому працює правовласник із своїм продуктом. На думку експерта, цей коефіцієнт може змінюватися від 0,1 до 1.

Тому, якщо узагальнити зазначене, то розрахункова формула у цьому випадку матиме наступний вигляд:

$$Z_{\text{заг.п}} = T_{\text{сл}} \cdot X_{\text{т}} \cdot X_{\text{м}} \cdot \sum_{t=0}^{k-1} ((C_{\text{п.в.т}} \cdot X_{\text{ОР.п.т}}) \cdot X(1+D)^t) + Z_{\text{інт.л}} + M_{\text{т}} \quad (18)$$

де:

$T_{\text{сл}}$ — термін служби довгострокового продукту (машини, обладнання, приладів тощо);

m — коефіцієнт місткості ринку довгострокового продукту.

3.5. Для продукту з терміном служби більше одного року під час його експорту

Визначення загальної шкоди у такому випадку буде відрізнятися від попереднього варіанту формули (18) тим, що тут буде застосовано експортні ставки мита чи акцизу та розрахунки будуть виконуватися у іноземній валюті (дол., євро). Таким чином, ця нова формула постає у вигляді:

$$D = D_{\text{бп}} \sum_{j=1}^j G_j \quad (12)$$

3.6. Для продукту з терміном служби більше одного року під час його імпорту



Всі зауваження, що були зазначені у розділі щодо визначення загальної шкоди під час використання контрафактного продукту із терміном служби до одного року, що містить ОПІВ, під час його імпорту будуть цілком доцільні і у цьому розділі, тільки розраховуючи зараз необхідно буде врахувати термін служби довгострокового продукту, тому для умови

а) формула (16) буде визначена таким чином:

$$\mathcal{Z}_{\text{заг.м}} = T_{\text{ц.п}} X_m X \sum_{t=1}^k ((\Pi_{\text{зам.т}} \frac{O_{\text{зам.т}}}{O_{\text{с.імпт}}} + \Pi_{\text{МТ}} + \Pi_{\text{ЛТ}}) X(1+D)^t) + \mathcal{Z}_{\text{пн.в.т}} X(1+D)^k + \mathcal{Z}_{\text{імп.}} + M_m \quad (20)$$

А формула (17) для умови б) буде наступною:

$$\mathcal{Z}_{\text{заг.м}} = T_{\text{ц.п}} X_m X \sum_{t=1}^k ((\Pi_{\text{п.в.т}} X O_{\text{К.п.т}} + \Pi_{\text{МТ}} + \Pi_{\text{ЛТ}}) X(1+D)^t) + \mathcal{Z}_{\text{імп.}} + M_m \quad (21)$$

Література:

1. "Методические рекомендации по комплексной оценке мероприятий, направленных на ускорение научно-технического прогресса", що затверджені Постановою Державного комітету СРСР з науки та техніки та Президією Академії наук СРСР за № 60/52 від 3 березня 1988 р.
2. "Методические указания по определению экономической эффективности прямых связей", що затверджені Держпланом СРСР від 23 вересня 1987 р.
3. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" за № 3687-XII від 15.12.1993р
4. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки" за № 3688-XII від 15.12.1993р.
5. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" за № 3689-XII від 15.12.1993р.
6. Закон України "Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем" за № 621/97-ВР від 05.11.1997р.
7. Закон України "Про охорону прав на зазначення походження товарів" за № 752-XIV від 16.06.1999р.
8. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 р.
9. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р.
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови /Уклад. і голов.ред. В.Т. Бусел. — К.; Ірпінь: ВТФ "Перун", 2004. — 1440с.